

Inspectierapport over het Project wegwerken achterstanden archieven

Tweede deelrapportage

Erfgoedinspectie / Archieven

14 maart 2008

Inhoud

1	Samenvatting	5
2	Inleiding	7
3	Voortgang en kwaliteit van selectielijsten	9
3.1	Hoe verloopt de voortgang van het op- en vaststellen van de selectielijsten?	9
3.2	Hoe is de kwaliteit van de selectielijsten?	11
4	Voortgang en kwaliteit van bewerking	13
4.1	Hoe verloopt de voortgang van de bewerking van de achterstanden?	13
4.2	Hoe is de kwaliteit van de bewerking?	15
	Bijlage 1 Voortgang selectie-instrumenten	19
	Bijlage 2 Voortgang bewerking	21
	Colofon	25

De Erfgoedinspectie ziet toe op de kwaliteit en voortgang van het Project wegwerken achterstanden archieven. De tweede deelrapportage gaat in op de kwaliteit en voortgang van het op- en vaststellen van selectielijsten en de kwaliteit en voortgang van de bewerking van de achterstanden.

Eindconclusie

De Erfgoedinspectie is positief over de inzet van alle betrokkenen om het project tot een goed einde te brengen. Ten aanzien van de selectielijsten constateert de Erfgoedinspectie dat, hoewel de ontbrekende selectielijsten nog niet allemaal zijn vastgesteld, er in een korte periode een enorme prestatie is geleverd.

Wel vragen we uitdrukkelijk aandacht voor de bewerking. Ten aanzien van de voortgang van de bewerking zijn de cijfers weliswaar uitgebreider dan vorig jaar, maar pas na mondelinge uitleg bieden ze inzicht in de actuele status van de bewerking en overbrenging. Onze voorzichtige conclusie is dat het project op schema ligt. Onze aarzeling is gelegen in het feit dat het monitorinstrument niet in staat is alle voor een definitieve conclusie benodigde cijfers te leveren.

Ten aanzien van de bewerking is voldoende interne controle aanwezig. Een juiste toepassing van de selectielijsten door de uitvoerende medewerkers vormt in de praktijk een knelpunt en vraagt met name bij de projectorganisatie in Rotterdam meer begeleiding en ondersteuning dan nu is voorzien.

Deelconclusies

Voortgang selectielijsten: Er is door de projectorganisatie, het Nationaal Archief en de betrokken departementen een grote prestatie geleverd door in twee jaar tijd 77 lijsten vast te stellen. Daarbij is ook de doorlooptijd van het vaststellingstraject aanmerkelijk korter geworden. De werkvoorraad op peildatum 31 december 2007 bedroeg ca. 30 lijsten¹. We hebben er vertrouwen in dat bij de huidige voortgang deze resterende selectielijsten in de eerste helft van 2008 zullen zijn vastgesteld, zodat naar verwachting geen stagnatie in de feitelijke bewerking van de gerelateerde archieven zal optreden.

Kwaliteit selectielijsten: De systematiek om de kwaliteit van vast te stellen selectielijsten te bewaken, werkt naar behoren. Niet alle gebreken kunnen echter bij voorbaat worden uitgesloten. Het ondervangen daarvan vormt een aspect van de bewerking.

¹ Het verschil van circa 30 lijsten tussen de aanvankelijke begroting en de werkelijk vast te stellen lijsten is te wijten aan het meerwerk dat is aangetroffen.

Voortgang bewerking: Op basis van de geleverde cijfers en de daarbij gegeven mondelinge toelichting kunnen we concluderen dat het aantal bewerkte meters komt op ruim 45 km¹. Tussen de 25 á 30 km¹ moet nog bewerkt worden, waarvan 7 km¹ in een vergevorderd stadium is. Als dit zo is dan ligt het project op schema. In de kwartaalrapportages van het PWAA komt dit nog niet tot uitdrukking. Dit gegeven en het feit dat een mondelinge toelichting op de cijfers voor ons noodzakelijk was om de voortgang te kunnen beoordelen, zijn indicaties dat PWAA te lang heeft doorgewerkt met een niet volledig tot de taak toegerust monitorinstrument, dat incompleet en niet transparant genoeg is.

Kwaliteit bewerking: Wij zijn onder de indruk van de deskundigheid en betrokkenheid van de bewerkers die we zowel bij de projectorganisatie als bij de geïnspecteerde departementen hebben aangetroffen. Bij de bewerking is voldoende interne controle aanwezig. Wij gaan er dan ook van uit dat het grootste deel van de bewerking goed verloopt en bruikbare producten oplevert.

Wel is geconstateerd dat de bewerkers vrij regelmatig geconfronteerd worden met lastige selectievraagstukken. In die gevallen blijkt dat met name bij de projectorganisatie in Rotterdam niet altijd de tijd genomen wordt om deze vraagstukken zorgvuldig op te lossen.

Aanbevelingen

1. Het verdient aanbeveling de laatste 30 selectielijsten op korte termijn, maar wel met de nodige zorgvuldigheid, vast te stellen, om daarmee het risico op stagnatie in archiefbewerking te minimaliseren.
2. Gezien de ingewikkelde wijze van monitoring en het aanzienlijke belang van een afdoende verantwoording in het laatste projectjaar adviseren wij met klem een cijferanalyse uit te laten voeren door een externe partij en zorg te dragen voor een betere cijferopstelling in de rapportages.
3. Het is essentieel voor de kwaliteit van de bewerking lastige selectievraagstukken tijdig te onderkennen, medewerkers daarvan bewust te maken en door actieve begeleiding en controle in die gevallen waar het nodig is maatwerk te leveren.

In 2006 hebben de departementen de handen ineen geslagen voor het wegwerken van hun archiefachterstanden over de periode tot 1975 in het Project Wegwerken Achterstanden Archieven (PWAA). Bij het project zijn betrokken de dertien ministeries, het Nationaal Archief (NA), de Centrale Archief Selectiedienst (CAS), de Raad voor Cultuur (RvC), het Instituut Nederlandse Geschiedenis (ING) en een tijdelijke interdepartementale projectorganisatie. Deze laatste organisatie, gevestigd in Rotterdam, stuurt het project centraal aan.

De projectorganisatie heeft twee hoofdtaken:

- coördineren van en sturen op de voortgang van alle werkzaamheden die in het kader van het project verricht worden;
- verrichten van uitvoerende werkzaamheden zoals het opstellen van selectielijsten en de bewerking van circa twintig km¹ van de totale werkvoorraad die door de projectorganisatie op 75 km¹ is bepaald.

De rest van de bewerkingsvoorraad wordt uitgevoerd door een aantal ministeries, waarvan een deel is uitbesteed aan de CAS.

Uitkomsten eerste inspectie (2006)

In de eerste deelrapportage 2006 onderzocht de Erfgoedinspectie of de doelen, verantwoordelijkheden, sturing, planning & control en verantwoording van het gehele project voldoende waren geregeld. Daarnaast beoordeelden we de feitelijke voortgang in het eerste projectjaar.

Ten aanzien van de randvoorwaarden is in 2006 geconcludeerd:²

- De organisatie van het project is complex, met alle risico's van dien voor een effectieve sturing en uitvoering.
- Er is een werkbare en door alle partijen gedragen kwaliteitsstandaard voor de toegankelijkheid van over te brengen archief vastgesteld.
- De reële achterstand is waarschijnlijk groter is dan de opgegeven werkvoorraad van 75¹. Onzeker is of na de beëindiging van het project eind 2008 alle achterstanden tot en met 1975 zijn verwerkt.

Ten aanzien van de bewerking is in 2006 geconcludeerd:

- De realisatie van de selectielijsten ligt redelijk op schema. De beoogde verkorting van de vaststellingsprocedure tot 22 weken is grotendeels gerealiseerd.
- De bewerking loopt achter op de planning. De voortgangsrapportages geven onvoldoende inzicht in de relevante stadia van de bewerking en actuele werkvoorraad.

² Zie voor de gehele beschrijving het Inspectierapport over het Project wegwerken achterstanden archieven: Eerste deelrapportage.

Opzet tweede inspectie (2007)

In deze tweede inspectie staat de kwaliteit en voortgang (en hun onderlinge relatie) van de bewerking centraal. De inspectie is gericht op de beantwoording van de volgende onderzoeksvragen:

1. Hoe verloopt de voortgang van het op- en vaststellen van de selectielijsten?
2. Hoe is de kwaliteit van de selectielijsten?
3. Hoe verloopt de voortgang van de bewerking?
4. Hoe is de kwaliteit van de bewerking?

De vragen hebben zowel betrekking op de Projectorganisatie PWAA als aanstuurder van het gehele project, als op PWAA en de betrokken departementen als deeltuitvoerders van de bewerking. De CAS is dit jaar niet meegenomen in de inspectie. In deze rapportage wordt geen oordeel uitgesproken over vraagstukken die onderdeel vormen van actielijn 5 uit het programma Informatie op orde. Het gaat strikt om de beoordeling van het project PWAA zelf.

De inspectie is als volgt opgezet. We hebben bezoeken gebracht aan en gesprekken gevoerd met de projectorganisatie in Rotterdam, het Nationaal Archief, en twee departementen die een groot deel van de bewerking in eigen beheer uitvoeren: het ministerie van Defensie en het ministerie van Justitie. Door middel van een vragenlijst zijn gegevens opgevraagd bij overige ministeries die hun bewerking zelf uitvoeren en bij de Regionale Historische Centra (RHC's) als ontvangende partijen in de provincies.

De verslagen van de uitgevoerde inspecties en gesprekken hebben wij voor hoor en wederhoor aan de gesprekspartners aangeboden. Ook het voorliggende rapport is in concept voor hoor en wederhoor voorgelegd aan de contactpersonen van de Projectorganisatie in Rotterdam, het Nationaal Archief en de twee genoemde departementen. Deze rapportage geeft de stand van zaken van eind 2007 weer.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft de eindconclusie van deze inspectie weer. Hoofdstuk 3 gaat in op de voortgang bij het op- en vaststellen van de selectielijsten (3.1) en de kwaliteit van de lijsten (3.2). Hoofdstuk 4 is gewijd aan de voortgang van de bewerking van de werkvoorraad archieven (4.1) en de kwaliteit ervan (4.2).

Bij de start van het project is er begroot dat er een achterstand was van ongeveer zeventig selectielijsten. Daarnaast dienden waar nodig bestaande lijsten bij de bewerking te worden aangepast. Het Nationaal Archief zorgt voor de kwaliteitsinstrumenten en toetst de lijsten. Alle betrokkenen werken met de leidraad van het NA voor het op- en vaststellen van selectielijsten, zoals vervat in de Productbeschrijving Basis Selectie Document (BSD). Deze leidraad is in 2006 in overleg met de projectorganisatie tot een voor beide partijen goed werkbaar checklist aangescherpt: de Kwaliteitstoets BSD. De projectorganisatie heeft daarnaast nog een eigen werkinstructie opgesteld. Het proces van het op- en vaststellen van selectielijsten werd in 2006 aanzienlijk verkort en de planning werd grotendeels gehaald. In 2006 bleek, naar mate het project vorderde en de partijen meer op elkaar ingespeeld raakten, dat het niveau van de selectielijsten verbeterde.

In dit hoofdstuk beschrijven we de situatie in 2007 en geven we antwoorden op de volgende vragen:

- Hoe verloopt de voortgang van het op- en vaststellen van de selectielijsten?
- Hoe is de kwaliteit van de selectielijsten?

3.1 Hoe verloopt de voortgang van het op- en vaststellen van de selectielijsten?

Conclusie

Er is door de projectorganisatie, het Nationaal Archief en de betrokken departementen een grote prestatie geleverd door in twee jaar tijd 77 lijsten vast te stellen. Daarbij is ook de doorlooptijd van het vaststellingstraject aanmerkelijk korter geworden. De werkvoorraad op peildatum 31 december 2007 bedroeg ca. 30 lijsten³. We hebben er vertrouwen in dat bij de huidige voortgang deze resterende selectielijsten in de eerste helft van 2008 zullen zijn vastgesteld, zodat naar verwachting geen stagnatie van de feitelijke bewerking van de gerelateerde archieven zal optreden.

Bevindingen

De centrale overheid werkt al vanaf 1991 aan het opzetten van een compleet selectie-instrumentarium. Bij de start van het PWAA-project in 2006 moest nog een substantieel aantal lijsten worden op- en vastgesteld. Tevens moest een manier worden gevonden om de

³ Het verschil van circa 30 lijsten tussen de aanvankelijke begroting en de werkelijk vast te stellen lijsten is te wijten aan het meerwerk dat is aangetroffen.

vaststellingsprocedure te vereenvoudigen en te versnellen. Dat was voorwaarde om de planning van de feitelijke bewerking van archieven niet in gevaar te brengen. De doorlooptijd is inmiddels substantieel teruggebracht tot gemiddeld 26 weken. Ondanks dat daarmee de beoogde doorlooptijd van 22 weken niet helemaal is gehaald, is het wel een enorme verbetering. De projectorganisatie constateerde dat veel tijd nodig was om de vastgestelde lijsten ter publicatie op te nemen in de Staatscourant. Een en ander hing samen met de benodigde tijd voor opmaak en –gezien de omvang- de al dan niet beschikbare ruimte in de Staatscourant. Inmiddels is een wetswijziging in voorbereiding waarbij de verplichte publicatie in de Staatscourant niet meer van toepassing is op de lijsten zelf maar uitsluitend op het vaststellingsbesluit. Naar verwachting zal het Nationaal Archief de teksten van de lijsten op zijn website publiceren.

De projectorganisatie, het Nationaal Archief en de betrokken departementen hebben in twee jaar tijd 77 selectielijsten vastgesteld. In zijn algemeenheid geldt dat formele vaststelling van lijsten is vereist voordat de feitelijke bewerking van een archief definitief kan worden voltooid. Het daadwerkelijk vernietigen en overbrengen van bestanden is zonder vastgestelde lijst niet toegestaan. Bij niet of laat vaststellen van een lijst zullen vernietiging en overbrenging aan het einde van het project stagneren. De selectielijst AIVD-MIVD vormt mogelijk een knelpunt omdat het Nationaal Archief en de betrokken zorgdragers BZK en Defensie nog in bespreking zijn over de openbaarheidbeperkingen en over de bronvermeldingen. Vertraging in de vaststelling van deze lijst kan mogelijk problemen opleveren voor de feitelijke bewerking van de betreffende archieven.

Aanbeveling

Het verdient aanbeveling de laatste 30 selectielijsten op korte termijn, maar wel met de nodige zorgvuldigheid, vast te stellen, om daarmee het risico op stagnatie in archiefbewerking te minimaliseren.

3.2 Hoe is de kwaliteit van de selectielijsten?

Conclusie

De systematiek om de kwaliteit van vast te stellen selectielijsten te bewaken, werkt naar behoren. Niet alle gebreken kunnen echter bij voorbaat worden uitgesloten. Het ondervangen daarvan vormt een aspect van de bewerking (zie hoofdstuk 4.2).

Bevindingen

In de rapportage over 2006 is positief geoordeeld over de systematiek om de kwaliteit van selectielijsten te toetsen. In 2007 stellen we vast dat de systematiek naar behoren werkt. De bewerkende partijen houden zich, zo blijkt uit de interviews, over het algemeen aan de afgesproken criteria voor de kwaliteit van de selectielijsten. Als er zaken zijn die niet helemaal aan de kwaliteitscriteria voldoen worden die meestal snel opgelost. Ondanks een goede kwaliteitsbewaking is nooit te voorkomen dat een lijst gebreken vertoont. Dergelijke punten komen meestal pas bij het gebruik van de lijst aan het licht. In het hoofdstuk kwaliteit van bewerking (4.2) gaan we daar nader op in.

Aanbeveling

Geen.

Bij de start van het project is de totale werkvoorraad vastgesteld op 75 km¹, in principe in drie gelijke delen te bewerken in de jaren 2006, 2007 en 2008⁴. Vorig jaar constateerden wij dat de cijfers te globaal waren en onvoldoende inzicht boden in de omvang van nog niet bewerkte archieven, in bewerking zijnde archieven en volledig bewerkte archieven. In deze inspectie oordelen we (in paragraaf 4.1) over de voortgang van de bewerking op basis van de beschikbare cijfers.

Naast de voortgang van de bewerking hebben we (in paragraaf 4.2) de kwaliteit van de bewerking getoetst. Hierbij gaat het om de vraag hoe de selectielijsten worden toegepast en hoe de bewerkers omgaan met selectielijsten die in de praktijk niet goed toepasbaar blijken te zijn. Wij beperken ons hierbij tot de bewerkingstaak van de projectorganisatie zelf en twee departementen die zelf bewerkingen uitvoeren, namelijk Defensie en Justitie.

4.1 Hoe verloopt de voortgang van de bewerking van de achterstanden?

Conclusie

Op basis van de geleverde cijfers en de daarbij gegeven mondelinge toelichting kunnen we concluderen dat het aantal bewerkte meters komt op ruim 45 km¹. Tussen de 25 á 30 km¹, moet nog bewerkt worden, waarvan 7 km¹, in een vergevorderd stadium is. Als dit zo is dan ligt het project op schema. In de cijfers komt dit nog niet tot uitdrukking. Dit gegeven en het feit dat een mondelinge toelichting op de cijfers voor ons noodzakelijk was om de voortgang te kunnen beoordelen, zijn indicaties dat PWAA te lang heeft doorgewerkt met een niet volledig tot de taak toegerust monitorinstrument, dat incompleet en niet transparant genoeg is.

Bevindingen

Om een oordeel te kunnen geven over de voortgang van het project hebben is een minimum aan gegevens nodig. De gegevens over de voortgang die de projectorganisatie in de kwartaalrapportages presenteerde waren onvoldoende inzichtelijk. In november 2007 is de projectorganisatie verzocht de cijferopstelling aan te vullen met de stand van zaken per archiefwettelijk ijkpunt. Daaronder verstaan we cijfers die inzicht geven in volledig afgeronde werkzaamheden, te weten de aantallen meters formeel overgebracht archief, respectievelijk formeel vernietigd en op vernietigingstermijn gesteld. De projectorganisatie heeft hier erg haar best voor heeft gedaan. Helaas leidde dit niet onmiddellijk tot het door ons gewenste resultaat. Om die reden zijn wij opnieuw in overleg getreden met de projectleiding en hebben we in afwachting van een volledige presentatie onze rapportage

⁴ Zie Bijlage 2: Tabel Voortgang Bewerking PWAA

uitgesteld. Op 28 februari 2008 heeft de projectleiding de cijfers mondeling toegelicht en aanvullende informatie daarover verstrekt.

Uit de beschikbare cijfers en de mondeling verstrekte aanvullende informatie komt het volgende beeld naar voren. De drie verschillende bewerkingsgroepen (PWAA Rotterdam, de CAS en de departementen) hebben de eerste twee jaar in totaal ruim 45 km¹ bewerkt. De resterende werkvoorraad voor de drie bewerkingsgroepen bedraagt ruim 32 km¹. Uit dat getal is niet af te leiden in hoeverre het gaat om meters waarvan de bewerking nog moet starten, dan wel waarvan de bewerking al flink gevorderd of zelfs in het stadium van nabewerking bevindt. De projectorganisatie heeft ons verzekerd dat ruim de helft van het nog te bewerken bestand van de CAS (ruim 15 km¹) al verregaand is bewerkt. Uitgaande van die informatie ligt het project op schema. Die conclusie valt overigens niet uit de cijfers sec af te leiden.

Dit brengt ons bij de complexe wijze van voortgangsbewaking en verantwoording. In het gesprek op 28 februari 2008 stellen we gezamenlijk met de projectorganisatie de volgende knelpunten vast:

- De oorspronkelijk inventarisatie vertoont sterke gebreken. De projectorganisatie constateert terugkijkend dat de departementen onvoldoende grip hebben op hun bestanden⁵.
- De organisatie heeft vooraf onvoldoende nagedacht over welke informatie ze nodig had om de voortgang te kunnen meten.
- De wijze waarop de bewerkende partijen rapporteren is niet volgens een uniforme systematiek en niet altijd even accuraat.
- Als gevolg daarvan is het niet mogelijk een consistente en betrouwbare cijferopstelling te maken. De verstrekte informatie is niet volledig en de gepresenteerde cijfers laten zich niet 'rondtellen'.
- Aan sommige kolommen in de tabel liggen zeer complexe rekenkundige formules ten grondslag die alleen maar met uitgebreide toelichting te doorgronden zijn.

Aanbeveling

Gezien de ingewikkelde wijze van monitoring en het aanzienlijke belang van een afdoende verantwoording in het laatste projectjaar adviseren wij met klem een cijferanalyse uit te laten voeren door een externe partij en zorg te dragen voor een betere cijferopstelling in de rapportages.

⁵ Wij delen deze analyse. De Erfgoedinspectie wijst de departementen er, onder andere in haar jaarlijkse verslag, al jaren op dat zij onvoldoende zicht hebben op de omvang en de locatie van hun bestanden.

4.2 Hoe is de kwaliteit van de bewerking?

Conclusie

Wij zijn onder de indruk van de deskundigheid en betrokkenheid van de bewerkers die we zowel bij de projectorganisatie als bij de geïnspecteerde departementen hebben aangetroffen. Bij de bewerking is voldoende interne controle aanwezig. Wij gaan er dan ook van uit dat het grootste deel van de bewerking goed verloopt en bruikbare producten oplevert.

Wel is geconstateerd dat de bewerkers vrij regelmatig geconfronteerd worden met lastige selectievraagstukken. In die gevallen blijkt dat met name bij de projectorganisatie in Rotterdam niet altijd de tijd genomen wordt om deze vraagstukken zorgvuldig op te lossen.

Bevindingen

Wij hebben werkbezoeken afgelegd bij de departementen van Defensie en Justitie en bij de projectorganisatie in Rotterdam met als doel de kwaliteit van de bewerking te toetsen. Hierbij is geïnformeerd naar de werkwijze van de bewerkingsteams en de verschillende stappen die in een bewerkingstraject worden gezet.

Wat betreft de interne controle is de werkwijze als volgt. Alvorens een bewerkingsteam aan de bewerking gaat beginnen zijn er al meerdere stappen gezet. Door een teamcoördinator en/of door een meer ervaren selecteur wordt in kaart gebracht om welke archieven het precies gaat. Er wordt contextinformatie verzameld en er wordt vastgelegd waar de archieven vandaan komen en wat ze globaal bevatten. Vervolgens stelt de coördinator bewerking een archiefbewerkingsplan op. Hierin wordt onder andere vastgelegd welke selectielijsten van toepassing zijn, wat er bewerkt gaat worden, hoe de bewerking in zijn werk zal gaan en wat het beoogde eindproduct is. Het Nationaal Archief en, eventueel in overleg, de zorgdrager moeten met het plan akkoord gaan voordat met de bewerking kan worden begonnen. Met het Nationaal Archief worden ook doorlooptijden voor de bewerking afgesproken. De volgende stap is het opstellen van een werkinstructie door de coördinator. Hierin zijn werkwijze en planning in detail uitgewerkt. Tijdens de werkzaamheden vinden controles plaats door de betreffende coördinator, een medewerker kwaliteitszorg en tot slot door het Nationaal Archief. Over deze systematiek zijn wij zonder meer positief.

Wat de uitvoering zelf betreft: in alle gevallen hebben we bij de bewerkingsteams grote deskundigheid en betrokkenheid bij het werk aangetroffen. Ook daarover zijn wij zeer positief. Dat de interne controle vaak goed is concluderen wij uit het feit dat in sommige gevallen de bewerking van archieven wordt uitgesteld wanneer men gebreken in de selectielijst signaleert. De selecteur kaart dit aan bij de projectleiding die vervolgens een adequate oplossing zoekt. Ook als blijkt dat stukken uit een dossier niet eenvoudig te plaatsen zijn bij een handeling, is er ruimte om het dossier te bestuderen om te achterhalen bij welk werkproces het hoort.

Dat het in de praktijk bij de behandeling van lastige gevallen soms wel, maar niet altijd goed gaat blijkt uit een -overigens niet representatieve- steekproef die wij bij de werkbezoeken hebben uitgevoerd. Deze steekproef heeft een aantal zaken aan het licht gebracht waarover we ons zorgen maken.

1. Wij hebben in meerdere gevallen vastgesteld dat de selecteurs dossiers selecteren op grond van een niet (volledig) toepasselijke handeling. Dit wordt veroorzaakt door gebreken in de selectielijst, zoals het ontbreken van bepaalde actoren, het ontbreken van bepaalde handelingen en/of de onjuiste datering van bepaalde handelingen.
2. Daarnaast zijn selectielijsten soms lastig te interpreteren. Het is voor de bewerkers dan problematisch een bepaald dossier aan de juiste handeling te koppelen. Dat kan verschillende oorzaken hebben. Het kan zijn dat de beschrijving in de selectielijst onvoldoende helder is. Het kan zijn dat de ordening van het archief dermate slecht is dat een goede 'match' met de selectielijst lastig te maken is. En in het lastigste geval is zowel de interpretatie van de lijst als de ordening van het betreffende archief een knelpunt, waardoor de bewerkers voor een lastige uitdaging staan de juiste selectiebeslissingen te nemen.
3. Voorts heeft de steekproef uitgewezen dat een selecteur werkte op grond van een Archief Bewerkingsplan (ABP) waarin één van de relevante selectielijsten ontbrak. De selecteur beschikte hierdoor niet over toepasselijke handelingen voor een belangrijk deel van het werkterrein van de archiefvormer. Hij selecteerde de dossiers noodgedwongen op grond van een andere selectielijst. Wij hebben deze selecteur gewezen op het bestaan van deze in het ABP ontbrekende selectielijst.
4. Tenslotte leidt de werkwijze dat dossiers voor de bewerking niet opnieuw geordend worden soms, bij slecht geordende archieven, tot een onjuiste selectiebeslissing. Zo worden dossiers die een kleine hoeveelheid B-stukken en een meerderheid van V-stukken bevatten niet op stuksniveau bewerkt maar ondergebracht onder de V-handeling. Hierdoor worden B-stukken ten onrechte vernietigd.

We benadrukken nogmaals dat het hier om een niet-representatieve steekproef gaat. Niettemin is hetgeen wij constateerden belangrijk genoeg omdat in die gevallen een onjuiste en onherroepelijke selectiebeslissing wordt genomen. We onderkennen de noodzaak om het project tijdig af te ronden, maar wijzen er op dat de gesignaleerde knelpunten in alle gevallen een zorgvuldige afweging vereisen. Bij de begeleiding en controle zou hieraan extra aandacht moeten worden besteed. Een dergelijke zorgvuldigheid is naar ons oordeel zeer terecht, juist omdat het uitgangspunt 'goed is goed genoeg' wordt gehanteerd.

Aanbeveling

Het is essentieel voor de kwaliteit van de bewerking lastige selectievraagstukken tijdig te onderkennen, medewerkers daarvan bewust te maken en door actieve begeleiding en controle in die gevallen waar het nodig is maatwerk te leveren.

Bijlage 1 Voortgang selectie-instrumenten

Deze bijlage, inclusief de tekst, is in zijn geheel overgenomen uit de Vierde kwartaalrapportage 2007 van het PWAA.

4e kwartaal 2007					
1.	2.	3.	4.	5.	6.
Opsteller	Aantal vast te stellen BSD's 2006 -2007	Aantal BSD's in bewerking	Beschikkingen getekend, wacht op publicatie stcrt.	Daadwerkelijk vastgestelde BSD's	Meer- en minderwerk
AIVD	1	1	0	0	
AZ					
BZK	1	0	0	1	
DEF	2	0	0	2	
EZ	3	0	0	2	-1
JUS	6	1	0	5	
LNV	4	0	0	3	-1
OCW	1	1	0	0	
PWAA	48	4	1	51	22
SZW					
V&W	1	0	0	1	
VROM	1	0	1	0	
VWS	15	3	0	12	1
Totaal	83	10	2	77	21

Toelichting op de voortgang:

De vaststelling van BSD's gaat nog steeds vooruit. Uit de cijfers blijkt dat 77 BSD's nagenoeg zijn vastgesteld, waarmee het oorspronkelijke beoogde aantal van 70 BSD al ruimschoots is gehaald. Echte struikelblokken blijven steeds die BSD's waarin discussie is over het historisch belang, de bewaartermijn en de openbaarheid van neerslag inzake bronbescherming. Het gaat dan bijvoorbeeld over selectielijsten als Natuurlijke Personen, Gevangeniswezen en TBS en de lijst voor AIVD/MIVD.

Bijlage 2 Voortgang bewerking

Deze bijlage, inclusief de tekst, is in zijn geheel overgenomen uit de Vierde kwartaalrapportage 2007 van het PWAA.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Bewerkende partij	Aantal ingeplande meters 2006-2008	Aantal nog te bewerken meters	Bewerking gereed	Meerwerk	Doorgeschoven meters	Opmerkingen
ZD totaal	39.203	8.338	29.957	275	1.183	
AIVD*	0	0	0	0		De AIVD laat het werk (1083 m) uitvoeren door de CAS. De CAS neemt deze meters mee in haar opgave van BZK.
BUZA	286	286	0	0		
BZK	4	4	0	0		Wacht op vaststelling BSD
DEF	27.965	340	27.288	0	338	
FIN	0	0	151	151		
JUS	6.700	5.802	906	8		
LNV	561	492	69	0		
SZW	284	140	14	3	132	
V&W	0	54	0	54	0	
VROM	2.500	1.141	1.379	20		
VWS	904	80	150	39	713	
CAS totaal	18.257	15.730⁶	3.519	993	0	Zie onder voortgang
CAS/AZ	0	0	0	0		

⁶ Hiervan is inmiddels 7.690m geselecteerd, zodat nog 8.040m te bewerken resulteert.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Bewerkende partij	Aantal ingeplande meters 2006-2008	Aantal nog te bewerken meters	Bewerking gereed	Meerwerk	Doorgeschoven meters	Opmerkingen
CAS/BUZA	4.563	4.081	483	0		
CAS/BZK	1.140	1.115	24	0		
CAS/DEF	1.897	1.787	110	0		
CAS/EZ	729	729	0	0		
CAS/FIN	2.138	428	1.710	0		
CAS/JUS	981	1.659	302	979		
CAS/LNV	2.663	2.178	485	0		
CAS/OCW	1.081	917	164	0		
CAS/SZW	1.168	938	230	0		
CAS/V&W	0	13	0	13		
CAS/VROM	0	0	0	0		
CAS/VWS	1.898	1.886	12	1		
PWAA totaal	17.629	8.597	11.901	4.053	1.184	
PWAA/DEF	0	338	0	338		
PWAA/FIN	2.364	160	2.489	286		
PWAA/JUS	7.625	3.563	3.517	441	987	
PWAA/LNV	3.350	2.846	545	41		
PWAA/OCW	992	117	915	40		
PWAA/SZW	0	0	119	119		
PWAA/V&W	2.776	597	3.099	1.108	189	
PWAA/VWS	522	975	1.217	1.679	9	
Totaal	75.090	32.665	45.378	5.320	2.367	

Legenda:

Bewerkende partij	Dit is de partij die volgens de convenanten de bewerking van het archief zou uitvoeren.
Aantal ingeplande meters 2006-2008	Dit zijn de meters uit het convenant / inventarisatie KB&P
Aantal nog te bewerken meters	Aantal ingeplande meters – Bewerking Gereed – doorgeschoven meters + meerwerk = aantal nog te bewerken meters
Bewerking gereed	Optelling van het bewerkingsresultaat (d.w.z. de te bewaren meters waarvan de inventaris door het NA is goedgekeurd (B), de te vernietigen meters waarvoor de verklaring van vernietiging is getekend door de zorgdrager (V), en de op termijn te vernietigen dossiers die, na bewerking, zijn teruggegaan naar de zorgdrager (VOT)) + het resultaat van het minderwerk
Meerwerk	Vershil tussen aangetroffen meters en convenantsmeters: er is meer aangetroffen dan er volgens de gevalideerde inventarisatie zou moeten zijn, of er zijn blokken verschoven van de ene bewerker naar de andere. (hier tellen alleen de aangetroffen meters als meerwerk voor de nieuwe bewerker).
Doorgeschoven meters	Blokken die wel in het convenant stonden maar doorgeschoven zijn naar een andere bewerker.

Colofon

Uitgave

Erfgoedinspectie
Hoftoren, Rijnstraat 50
Postbus 16478 (IPC 3500)
2500 BL Den Haag

Algemeen telefoonnummer	+31 (0)70 – 412 4012
Fax	+31 (0)70 – 412 4014
E-mail	info@erfgoedinspectie.nl
Website	www.erfgoedinspectie.nl

Den Haag, 14 maart 2008

Over de Erfgoedinspectie

De Erfgoedinspectie houdt toezicht op de vorming en op het beheer en behoud van de archieven van de centrale overheid op basis van de Archiefwet 1995.

De Erfgoedinspectie toetst de registratie, toegankelijkheid, veilige en duurzame opslag, selectie en vernietiging van archiefstukken.

Ook inspecteert de Erfgoedinspectie of archieven die voor blijvende bewaring geselecteerd zijn, adequaat worden bewerkt en als erfgoed naar de openbare archieven worden overgebracht.